

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ КНТЕУ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ВІД E-LEARNING ДО УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА, ПЕРСПЕКТИВИ

Збірник тез доповідей

**Всеукраїнського науково-методичного семінару
з елементами вебінару**

26 лютого 2021 року

Харків
2021

ОСВІТА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ: МОЖЛИВОСТІ ТА ОБМЕЖЕННЯ ЦИФРОВОГО НАВЧАННЯ

Бачинська Я. О., кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Пандемія COVID-19 торкнулася більшості країн світу й практично всі сфери суспільного життя, не стала винятком система освіти. Одним із способів стримування коронавірусної інфекції виявилася соціальна ізоляція, її заходи були направлені на часткове або повне закриття на карантин освітніх установ і супутньої їм соціальної інфраструктури (шкіл, ВНЗ, готельно-ресторанних комплексів, спортивних секцій тощо). На початок квітня 2020 року понад 1.5 млрд учнів у всьому світі виявилися відрізними від своїх шкіл і університетів. У цих умовах всі учасники системи освіти (державна влада, керівники закладів освіти, представники педагогічної спільноти, які навчаються і їх батьки) були змушені адаптуватися до нових умов і спішно вибудовувати різні формати віддаленого взаємодії.

При цьому до недавнього часу серед фахівців не було єдиного погляду на те, яким має бути освіта в «цифрову епоху» [1-4], наскільки затребувана його перебудова на електронну основу і як сильно технологічні новації зможуть вплинути на процес придбання знань. У світлі останніх подій стало очевидно, що деякі з параметрів формування цифрової моделі освіти можуть бути суттєво переглянуті. І хоча точка в боротьбі проти COVID-19 ще не поставлена, вже сьогодні зрозуміло, що наслідки пандемії нададуть системний вплив на всі сторони життя, включаючи суспільні відносини в сфері освіти.

Практика показує, що навіть при наявності необхідної інфраструктури здійснити перенесення традиційного навчання на цифрові рейки в масштабах хоча б невеликої за чисельністю населення країни надзвичайно складно.

На цьому шляху виникає безліч бар'єрів: технологічні обмеження, безліч питань виникає при організації віддаленого навчання дітей, в тому числі учнів з обмеженими можливостями здоров'я [5]. Нерідкі випадки, коли в сім'ях одночасно навчаються кілька дітей і підлітків, а телефон, комп'ютер всього один, або їх зовсім немає [6]. В окремих регіонах існують економічні обмеження у використанні мобільного зв'язку та інтернету, обумовлені дорожнечою цих послуг для значної кількості громадян.

У спробах подолання виникаючих труднощів уряд і професійні організації, представники ділових кіл в різних країнах об'єднують зусилля для вибудовування освітнього процесу за допомогою всіх доступних засобів, намагаючись буквально знизити градус посиленої цифрової нерівності.

Для цього використовуються як спеціалізована інфраструктура цифрового навчання, так і деякі «повсякденні» електронні сервіси, що набули широкого поширення в останні роки.

У зв'язку з цим фахівці пропонують таку класифікацію інструментів організації дистанційного навчання: ресурси, що забезпечують психосоціальну підтримку учасників освітніх відносин в умовах пандемії; керування цифровим

навчанням (наприклад: Google Classroom, Moodle, Blackboard, Canvas); додатки для навчання на базі мобільних пристроїв; програми з розширеною офлайн функціональністю; масові відкриті онлайн-курси (МВОК); сервіси самонавчання; програми для спільної онлайн-роботи (Skype, Zoom, WebEx); засоби створення цифрового навчального контенту і численні електронні бази навчальних матеріалів [7].

До теперішнього часу в світі налічується вже понад 160 таких національних систем, проте до початку пандемії досвід їх комплексного застосування залишався фрагментарним і маловивченим.

Перші спроби масштабування освітніх онлайн-рішень на макрорівні дозволили виявити деякі "підводні камені" електронного навчання: цифрова інфраструктура не витримує одночасного підключення великої кількості користувачів, відмінності в швидкості з'єднань і використовуваних засобах зв'язку ускладнюють взаємодію в режимі реального часу, спостерігаються перебої з доступністю окремих цифрових освітніх сервісів, не всі функціональні можливості працюють справно тощо.

Однак, незважаючи на велику кількість технологічних можливостей, які застосовуються в різних країнах і забезпечують безперервність освітнього процесу, криза виявила і деякі неочевидні на перший погляд нетехнологічні труднощі, пов'язані з впровадженням таких інструментів. Виявилось, що досягнення найкращих освітніх результатів в умовах дистанційного навчання більш трудомістке і пов'язане з необхідністю включення в процес придбання знань не тільки самих учнів, але часом і членів їх сімей.

Звичайно, все це можна розглядати як своєрідний спосіб розвитку цифрової компетентності учнів і (або) їх батьків (старших товаришів). Однак на практиці таке ускладнення освітнього процесу частіше виявляється дестабілізуючим фактором як з точки зору ефективності навчання, так і його впливу на сімейний клімат.

Література

1. Human Learning in the Digital Era. [Електронний ресурс] / Lasry B., Kobayashi H., eds. // Paris, UNESCO, 2019. 173 p. – Режим доступу : <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000367761.localeru> (accessed 16.08.2019).

2. Образование для сложного общества. Образовательные экосистемы для общественной трансформации [Електронний ресурс] / Лукша П., Кубиста Д. Ласло А., Попович М., Ниненко И. и др. // Доклад Global Education Futures (2018). – Режим доступу : <http://vcht.center/wp-content/uploads/2019/06/Obrazovanie-dlya-slozhnogo-obshhestva.pdf> (accessed 15.04.2020).

3. The Potential Dangers of Electromagnetic Fields and Their Effect on the Environment, Parliamentary Assembly, Council of Europe, Resolution 1815 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?FileID=17994&lang=EN> (accessed 31.10.2019).

4. Students, Computers and Learning: Making the Connection [Електронний ресурс] / PISA, OECD Publishing, 2015. 200 p. DOI: 10.1787/9789264239555-en

5. Children with Disabilities Face Health Risks, Disruption and Marginalization under Coronavirus [Електронний ресурс] / Phoenix M. // The Conversation, 11.05.2020. – Режим доступу : <https://theconversation.com/children-with-disabilities-face-health-risks-disruption-and-marginalization-under-coronavirus-137115> (accessed 29.05.2020).

6. As Schools Close Amid Coronavirus Concerns, the Digital Divide Leaves Some Students Behind [Електронний ресурс] / Reilly K. // Time, 15.03.2020. – Режим доступу до журн. : <https://time.com/5803355/school-closures-coronavirus-internet-access/> (accessed 22.04.2020).

7. Distance Learning Solutions – Режим доступу : <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions> (accessed 14.04.2020).

ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ В РОЗРОБЦІ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ З ПРОГРАМУВАННЯ

Березенська С. М., старший викладач,
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Сучасні науковці вважають, що основна мета управління знаннями полягає в забезпеченні умов для їх генерації, накопичення, передачі і використання. Ця точка зору в контексті процесу надання освіти визначає управління знаннями, як технологічний процес роботи з інформаційними ресурсами для забезпечення доступу до знань, їх об'єднання та формування нового знання. Тож на перетині технологій управління знаннями та технологій електронного навчання можна виділити загальні процеси:

- виявлення, відбір, синтез, узагальнення, зберігання і розповсюдження знань;
- визначення об'єктів та контексту понять предметної області з метою зниження надлишковості інформації;
- надання знанням формату, який є доступним і зручним для користувача;
- створення інтерактивного освітнього середовища, що сприяє обміну інформації і використанню нових знань.

Таким чином, технології управління знаннями тісно пов'язані з сучасними технологіями, які застосовуються для забезпечення електронного навчання – на певному етапі і ті, і інші застосовують створення корисних знань з інформації або даних, знайдених у доступних ресурсах.

Основою для інтерактивного освітнього середовища може виступати інтерактивний дистанційний курс, розроблений за допомогою одного або декількох інструментальних засобів: інтранет-систем; систем управління контентом (CMS); систем управління навчанням (LMS); інструментів для спільної роботи; візуалізаторів робочих процесів; бізнес-симуляторів; карт знань; порталів знань; систем, побудовані на засадах штучного інтелекта.

Технології та інструменти управління знаннями було задіяно для формування пакету навчально-методичного забезпечення курсу з навчання